

Велибор Цомић

ПУТ СМРТИ

Исповест четника о братоубилачком рату

мај, 2023.

Велибор Цомић

ПУТ СМРТИ

Исповест четника о братоубилачком рату

M
Vukotić
Media

мај, 2023.

ЗАТРПАНА ИСТИНА

Деценијама се и све до недавно, кришом и са највећим страхом говорило о страдању великог свенародног збега из Црне Горе на „злом путу од Везировог до Зиданог Моста“. О том каиновском злочину се није много говорило и писало у социјалистичкој Југославији. Хиљаде људи из Црне Горе је крајем маја и у првој половини јуна 1945. године побијено по словеначким врлетима без суда, суђења и пресуде.

Истина о том злочину стравичних размера је деценијама путовала до научних истраживача и шире јавности у нашим крајевима. Овај болни и, по много чему, библијско-голготски догађајем половине XX века, догађај је размеђио и запечатио трагику грађанског рата на простору Југославије.

Добар део архивске грађе тадашње Озне ни данас, на жалост, није доступан истраживачима. Ипак се, на основу објављених сећања преживелих, начелно може реконструисати трагични пут „од Везировог до Зиданог Моста“ и велики комунистички злочин у Словенији 1945. године. Са простора Црне Горе је, Према најгрубљим проценама и сазнањима, одступило између 18 и 20 хиљада људи, жена и деце. Жртве и данас леже побачане по јамама, јаругама и масовним гробницама, неопојане и необележене на „злом путу од Везировог до Зиданог Моста“, али и од Зиданог Моста до Камника, Кочевја, Цеља и других

мученичких места. Међу невиним жртвама се налази и више десетина српских православних свештеника од којих је највише свештеника из древне, светосавске, светопетровске и мученичке Митрополије Црногорско-Приморске.

Почетком марта 2003. године, јавност је запрепашћена објављеном информацијом да су у Барбарином рову, у Худој јами код Лашког пронађени посмртни остаци око 750 жртава комунизма из тог периода. Сви су били везани и обнажени. Судска истрага је потврдила да су многи у јаму и живи бачени. Отвор јаме је након злочина заливен живим кречом и забетониран. Према досадашњим истраживањима, у рововима тог рудника убијено је око 12 хиљада људи. Црногорски комунисти су посредно признали да је у Словенији побијено око девет хиљада људи из Црне Горе (по местима, градовима, срезовима и племенима они наводе следеће: Даниловград 508, Бар 324, Подгорица 300, Зета 338, Пипери 113, Кучи 464, Колашински срез 596, Грбаљ 280, Бијело Поље 369, Цетињски срез 485, Љешанска нахија 143, Берански срез 1196, Андијевички срез 1775, Братоножићи 106, Никшићки срез 810, Шавнички срез 399, Пљеваљски срез 500, Херцег Нови 67, Пива и Плужине 65, Биоче 332. Према нашим истраживањима ово је само половина жртава). Три независне словеначке државне комисије су идентификовале и обележиле више од 400 масовних гробница из тог периода.

Свенародни збег који су чиниле националне јединице, свештеници са Митрополитом црногорско-приморским Јоаникијем (Липовцем), народни прваци и голоруки и претрпљени народ кренуо је у одступницу 6. децембра 1944. године од Манастира Дајбабе из Зетске равнице. Колона је подсећала на нову сеобу Срба, а Митрополит Јоаникије на новог Арсенија Чарнојевића XX века. Колона се путем увећавала придошлим националним јединицама и народним колонама, али се и умањивала свакодневним и сваковрсним страдањем у борбама које су успут вођене.

Колона је три седмице путовала Од Подгорице преко Биоча, Матешева, Колашина, Поља Колашинских, Мојковца, Бијелог

Поља, Бродарева, Пријепоља и Прибоја до Рудог. Из Рудог су кренули одмах по Божићу - 10. јануара 1945. године - и кретали су се правцем Горње Руданце - Вишеград - планина Семић - Бранковићи - планина Деветак - Олово - Кладањ - планина Коњух - Маглај - планина Озрен - Требава. По залеђеним планинама, без адекватне одеће и обуће, без хране и лекова, колона је пролазила кроз спаљена и пуста српска села по Босни. Многи су се успут смрзли, многи залутали, а било је и оних који су самовољно напуштали колону и одлазили у другом правцу.

Исцрпљена колона је, После 35 дана надљудског путовања, стигла на Требаву. Неколико наредних дана, средином фебруара 1945. године, у Требаву су стизали делови колоне. Распоређивани су по селима и кућама тамошњих Срба.

Покрет црногорских јединица и народног збег са Требаве је започет 9. и 10. марта 1945. године пребацивањем на леву обалу реке Босне. Комплетно пребацивање јединица и народа је завршено 13. марта. Јединице и народне колоне су се сабирале под ведрим небом испод планине Вучјак. Није било ни хране, ни лекова, ни одеће, ни обуће, а тифус је свакодневно носио у смрт нове и бројне жртве. Из једне депеше, коју је 21. фебруара 1945. године (дакле, двадесетак дана пре покрета са Требаве и преласка на леву обалу реку Босне) војвода Павле Ђуришић упутио ђенералу Милану Недићу види се да је на Требаву из Црне Горе, и поред многобројних жртава током проласка кроз Црну Гору и Босну, стигло 15000 бораца и око 1500 избеглица.

Ђуришићеве јединице су се 16. марта 1945. године сабрале око Подновља код Добоја и формиране су колоне за марш према Словенији. Кретали су се сеоским путевима између Дервенте и Босанског Брода. Водили су борбе, а људске главе су свакодневно падале у борбама, али и од болести и глади. Припадници националних јединица су тада свакодневно убијани или умирали по босанским селима. Најчешће су сахрањивани поред српских цркава по Босни у заједничким гробницама. Тадашњи свештеници Зворничко-Тузланске Епархије су у летописима својих храмова или на празним страницама Октоиха, Минеја и других богослужбених књига цртали места тих

масовних гробница и бележили распоред и имена оних које су ту сахрањивали. Цртежи тих заједничких гробница су и до данас остали сачувани.

Пут смрти је водио према Лијевче Пољу, Бања Луци и Босанској Градишци, Окучаним, Новској, Бановим Јаругама и Дугом Селу, а одатле према Зиданом Мосту. У Словенију су ушли 7. маја 1945. године и кретали су се правцем Брежница - Кршко - Савинце - Радече - Зидани Мост. Три различите колоне су се кретале уз Саву према Љубљани, друга према Италији, а трећа према Цељу. Многи су директно одлазили у руке партизанима који су их на лицу места, без суда и суђења, спроводили до масовних гробница и убијали.

Масовне гробнице тих невиних жртава комунистичког терора се налазе у Кочевју, Новом Месту, Зиданом Мосту, Похорју, Техарју, Шент Виду, Радовљици, Шкофјој Локи и по многим другим местима. Највећи број тих жртава је убијен после званичног завршетка рата. Није прављена разлика између здравих, болесних и рањених. Није прављена разлика између војника и цивила. Сви су пре убиства мучени. Сви су пре убиства опљачкани. Сви су сахрањени у плитким масовним необележеним гробницама или побацани по дубоким околним јамама.

То је једна од најтрагичнијих и поражавајућих истина Другог светског рата на овим просторима.

У српској националној емиграцији је било другачије. Они који су имали срећу да извуку живу главу из пакла и мора невинне српске крви у Словенији, деценијама су у слободном свету носили своју и народну рану и муку и сведочили о страшном комунистичком злочину над разоружаним људима. Та сећања и сведочења су била намењена уместо воштаница на напојаним, необележеним, непобусаним масовним гробницама њихове убијене браће и сапатника.

Књига која је пред нама представља само прегршт тих сећања и сведочанстава. Наши изгнаници и политички расељеници су знали да и у новом, туђем и далеком свету морају да наставе живот онако и како су могли, али су још боље знали и осећали своју свету обавезу да пред Богом, својим народом и

читавам светом сведоче истину о некажњеном масовном комунистичком злочину у Словенији, као и у свим злочинима за време Другог светског и грађанског рата у Југославији. Својим записима су задужили генерације које долазе, јер ће их памтити и по овим страницама бола и вапаја које су исписали.

Прва национална емигрантска књига сведочења о комунистичком злу и масовним злочинима се појавила већ 1947. године у Детроиту. Носила је наслов „Грађански рат у Црној Гори 1941-1945“. Њен аутор је српски национални публициста Стеван Рајковић¹ из Црне Горе. Иако му је у Црној Гори остао део најуже породице, Рајковић није имао ни снаге ни смелости да ћути. Књигу је потписао псеудонимом Стеван Ј. Вучетић.

Рајковићев пример су следили многи његови саборци, сапатници и изгнаници. Вреди поменути емигрантске књиге потресних сведочанстава Михаила Минића, Радоја Вукчевића, Уроша Зоњића, Николе Томића, Драга Кешељевића, Чедомира Ашанина, Луке Пајковића и других, као и голтотску поезију Драгана Рајковића, Милана Петровића, Ника Филиповића, Милисава Рајковића и других.

Објављујући овај избор сведочанства преживелих, која су деценијама објављивана у „Гласнику“ Српског историјског културног друштва „Његош“ из Чикага, молитвено се сећамо свих невиних жртава, а пред нашим народом у Отаџбини отварамо потресне странице његове голготске историје у XX веку.

Протојереј-ставрофор др Велибор Џомић

У Београду,
по Васкрсу 2023.

---

¹ Рајковић је у току рата припремио и објавио осам свезака „Глас Црногорца“ под насловом „Пакао или комунизам у Црној Гори“. Комунисти су му 1943. године у Манастиру Острогу, приликом ликвидације пуковника Баја Станишића, убили малолетног сина Милутина.

1

ЗБОГОМ, ЦРНА ГОРО

ПОСЛЕДЊИ ДАНИ У ЦРНОЈ ГОРИ

Непрестана бомбардовања наших градова, па и села, и об-
разовање Шубашићеве владе, уносили су све већи очај
и расуло у националне редове.

Број наших бораца бивао је све мањи, а слободна те-
риторија све ужа. Палим хиљадама није било замене, јер на-
силна мобилизација није попуњавала проређене редове, као
што је то био случај код комуниста. Наше хуманистичко схва-
тање – да није поштено невину омладину терати у братоуби-
лачки рат – комунисти су савршено искористили. Принудна
мобилизација, у спреси са савезничким наоружањем, дове-
ла је до пораста броја њихових одреда. Од лета 1944. тај стал-
ни прираст узимао је све више маха. На дан предаје власти у
Титове и Шубашићеве руке, број Титових тзв. ослободилаца на
територији Црне Горе, Боке и Санцака превазилазио је 30.000
наоружаних војника.

У тим данима наше снаге су бројале око 10.000 бораца не-
довољно наоружаних и, притом, слабо ухрањених. Комунисти
су и у томе показали већу практичност, јер су све што се могло
просто поотимали. Ми смо се ослањали само на добровољ-
не прилоге у храни, као и на добровољце у војсци.

Последње покушаје да из базена горње Таре и Лима исте-рамо комунисте учинили смо крајем августа 1944, без обзира на неповољан однос снага између нас. Наши национални одреди из Зетске долине, преко Сињајевине, састали су се 23. августа 1944. на подручју Мојковца. Из те базе кренули смо према Колашину, Андријевици и Беранама продирући све више уз корита Лима и Мораче.

Освојену територију нисмо могли задржати дуго и поред легендарне храбрости и издржљивости наших бораца. Комунистима су у помоћ пристигле нове снаге и нови товари убојног материјала, који су савезнички авиони спуштали на Његовуђу код Жабљака, на базе код Колашина и аеродром у Беранама. Савезничко оружје, намењено борби против Немаца, ломило се све више о наше главе благодарећи Черчиловом и Титовом саборцу Вилијаму Дикину у ваздухопловној команди код Фође и Барија. Тако је у септембру 1944. дошло до нашег повлачења ка Подгорици, са ослонцем на Куче, Бјелопавлиће, Зету и Љештанску нахију. Из овог покрета биле су изузете јединице из Санцака, које су ушле у састав оперативног корпуса мајора Лукачевића за даље продирање ка Дубровнику, Далмацији, Требињу и Мостару.

Оснажени комунисти половином септембра упадају у Никшић, док се наша слободна територија своди на долину реке Зете од Даниловграда, Зетску нахију, Љешанску нахију и околину Цетиња. Стални напади комуниста на Цетиње изазвали су нашу хитну, али скоро безнадну интервенцију. Стање на том фронту постало је теже када је у комунистичке руке пало и Чево 19. септембра 1944. године. Из тих разлога је у правцу Цетиња послата једна бригада, састављена из андријевичких четничких одреда, под командом Вукашина Бојовића. Велика оскудица у ратној опреми, одећи и храни није умањила борбени елан ове елитне бригаде, прекаљене у честим борбама, а навикнуте на сву муку и немаштину које су их пратиле.

Док се комунистички обруч све више стезао око Цетиња, сталне борбе вођене су и око Грахова. Овај борбени градић, са својом бројно ослабљеном бригадом, недељама је одбијао све

јаче комунистичке нападе. Но, комунисти су ипак овладали Граховом 20. октобра 1944. године. Октобар је био испуњен сталним и тешким борбама, које су се надовезивале једна на другу од Требиња и Грахова, преко Његуша и Цетиња до саме албанске границе.

До тих дана комунисти су деловали углавном по мањим подручјима и никада нису нападали истовремено на свим фронтovima, но са допремањем ратног материјала и великог броја радио-станица, и то им је било омогућено. Огромну савезничку помоћ пратила су и стална бомбардовања наших база, све по срачунатој стратегији Черчилових стручњака. Шеснаестог октобра бомбардоване су наше базе у Тузима, Биочу и Златици. Ноћно бомбардовање Подгорице 19. новембра било је у континуитету са педесет претходних напада, међу којима су најстрашнији били они 5. маја, 29. јуна и 22. јула 1944. године.

Група црногорских четника у Подгорици, 1943.

Савезничка авијација погодиће Пелев Бријег и Лијеву Ријеку 3. децембра, а 16. децембра и Матешево и Колашин.

Од свих градова и варошица Црне Горе, савезници су од бомбардовања поштедели само Цетиње, и то због неколико кућа комунистичких перјаница на челу с Пеком Дапчевићем и рођацима Блажа Јовановића. Ова околност и историјски значај Цетиња претворили су то старо орловско гнездо у малу слободарску оазу, која радије гине но што се предаје. Борбе на живот и смрт трајале су данима и ноћима, на све ужем и ужем простору. Тада су из Момишића код Подгорице у помоћ Цетињу кренуле оперативне јединице под командом Лека Лалића. На челу је била Штапска чета, чији сам командир био ја.

Када смо ушли у недавно опседнуто Цетиње, борбе су се водиле око Орловог крша, на којем је и гроб владике Данила, а затим и око Црне греде, на самом улазу у град. Одатле су се рашириле до Шпадијеровог врха, на једној, и Белведера на другој страни, спуштајући се ка Доброском селу и Доброској плочи, тада једином могућем прилазу. Огорчене борбе у самом граду почеле су већ 6. и 7. новембра 1944, а главне су се водиле око Данилове касарне и Обилића пољане. Тек пред зору потиснули смо комунистичке ударнике ка Шпадијеровом врху. Око десет часова почео је јуриш на њихове полазне позиције. При самом Шпадијеровом врху комунисти су нас обасули ураганском ватром из енглеских брэнгала.

Под самим врхом, тешко рањен пао је командант Леко Лалић. Пошто сам био поред њега, склонио сам га у један мртви угао иза неког камењара. У том часу поред нас се створио Михајло Остојић и одмах отрчао да потражи лекара. Тешко рањен, Лалић ми изнемоглим гласом рече: „Немој да војска примети шта се са мном десило пре него изађе на врх.“

Наш одред је смело корачао напред користећи стеновите заклоне у такорећи вучјим скоковима. Када је лекар стигао до рањеног Лалића, Шпадијеров врх је био у нашим рукама. Али и поред тог пораза, комунисти су у таласима све јаче надирали. Свакодневне борбе одвијале су се без предаха. Од Енглеза су добили и брдску артиљерију, те су отпочели и топовско

бомбардовање свих наших националних упоришта. Енглеске топове окренули су и на нову зграду Бановине од тврдог тесаног камена, но њене су се зидине показале јачим од брдских граната.

Једне новембарске ноћи уличне борбе су стигле до саме болнице, препуне наших рањеника. Под кишом куршума евакуисали смо болницу преносећи рањенике, заједно с командантом Леком, у чврсту зграду Бановине. Нови ударни талас комуниста успео је да заузме први спрат те грађевине, наше последње упориште. Ми смо се повукли на други спрат, одакле смо ручним бомбама затворили оба улаза уз степенице. После пола сата дим од експлозије граната испунио је целу зграду отежавајући нам дисање. Због мрака и дима од експлозија тешко је било распознати ко су комунисти, а ко четници. Из тмине су допирали јауци и гласовити позиви тешких рањеника. Низ степенице се сливала крв, које су постале клизаве као залеђена плоча.

Ту, најстрашнију борбу коју сам икада доживео, о каквој никада нисам чуо да неко говори, пред зору је прекиратио противнапад наше браће из Руске амбасаде, која се уздизала поред Бановине. Пред сам освит комунисти су се разбежали у околне клисуре. А када је јутро освануло, убојни дим обавијао је цетињске улице као какав тешки оловни покров. У таквој загушљивој атмосфери појурили смо ка чесмама да угасимо страховиту жеђ. Не сећам се да је утом ико уста отварао. Телима смо и даље били у наручју смрти, а духом у висинама слободе. Почели смо полако да се прилагођавамо ситуацији и враћамо у живот. Страховита ноћ остајала је за нама, а нови дан је већ титрао на нашим бледим и измученим лицима.

Око 10. новембра 1944. цивилно становништво је почело да напушта Цетиње док су се на улицама водиле непрекидне борбе и чуле експлозије. Градом је загосподарила глад и огромна оскудица у свему док се око њега стезао обруч. Све жешћи таласи напада комуниста, опремљених оружјем и другим предметима енглеске производње, наговештавали су скори пад града у њихове руке. Сна више уопште није било јер су најтеже

борбе вођене ноћу. Поред тога, број наших стално је опадао, а комунистички напади били су све чешћи. Тада је на Цетиње упао војвода Павле Ђуришић, са својим јуришним одредом, да би нас извукао из раља неминовне смрти. Цетиње смо напустили под пакленом борбом, евакуишући све наше рањенике, на челу с командантом Леком Лалићем. Тог несрећног дана, када смо се с огромном горчином у себи растајали с гордим Ловћеном и његовим орловским гнездом, нико од нас код себе није имао више од пет метака. Оставили смо их за последњи трзај и обрачун.

С падом Цетиња, пале су у воду и многе наше наде. Простор који смо држали бивао је све ужи, Черчилова политика све очигледнија, а српска судбина све страшнија. Није се више радило о победи, већ о спасавању части и живота. У тој вери, национални одреди са свих терена окупљали су се око Подгорице, где су истовремено пристигле Вучедолска бригада и четници из Црмнице и Приморја, а затим и из околине Цетиња. Збило се на том ограниченом простору и на хиљаде небораца који су бежали од комунистичког терора. Знатан део тог угроженог народа чиниле су комплетне породице са ситном децом, изложеном великој глади и оштрој зими.

У том свеопштем азилу наша се и скоро цела старија интелигенција Црне Горе, Боке и делова Санџака. Међу њима су били скоро сви свештеници Црногорско-приморске епархије, на челу са седим митрополитом Јоаникијем Липовцем.

Над великим вртлогом народа, у једној општој пометњи лебдело је питање: куда сад? Покрајинска команда била је препуштена самој себи, а цео покрет жртвован мезимцима Черчиловог дома и Стаљинове милости. Једини спас наслуђивао се у напуштању отаџбине. Народу је остављено на вољу да се преда судбини или да на леђа прими крст из дана Арсенија Чарнојевића.

План за прелазак у Грчку, преко Албаније, заједно с одредима из Србије, измењен је наредбом о покрету ка Босни. Наредбу је потписао генерал Трифуновић, као помоћник врховног команданта. Међутим, приликом сусрета у Босни, врховни

командант, генерал Дража Михаиловић изјавио је да таква наредба није његова. Тако ће повод и порекло наредбе о спасењу преко Босне остати нерасветљени. При томе, на уму се мора имати и савет Мек Даула да се негде у земљи сачекају слободни избори и избегне даље крварење. Као амерички делегат при нашем врховном штабу, свакако на основу обавештења из Вашингтона, Мек Даул је сматрао да су сви кључеви за решавање југословенског питања у слободним изборима и народној пресуди, сходно ранијој Атлантској повељи и доцнијим одлукама из Јалте.

Положај наших националних одреда у ограниченој Зетској котлини био је све тежи и несигурнији, не само услед савезничке издаје већ и услед све јачих комунистичких снага. Према доцније обелодањеним подацима, око наших десет, до највише дванаест хиљада бораца биле су окупљене комунистичке

Потпуковник Ђуришић са својим командантима

формације: Друга далматинска, Пета пролетерска бригада, Десета црногорска са Зетским партизанским одредом, Трећа санџачка, Седма албанска, Прва бокељска, Седма црногорска омладинска и партизански и Ловћенски одред. Заједно с ових дванаест бригада, оперисале су и две албанске дивизије, можда пак и пет и шест, као и две италијанске – „Гарибалди“ и „Венеција“, које су се прикључивале комунистима, по Черчиловој наредби и са Бадоловим пристанком, крајем јесени 1943. године. Поред ових наоружаних јединица, тих дана комунисти су у борбу уводили и локалне батаљоне милиције и своје такозване омладинске ударнике, мобилисане после краљевог говора 12. септембра 1944. године.

Тако ће ове окупљене јединице, опремљене енглеским арсеналом оружја и уз помоћ савезничке авијације, пратити наше разорене одреде на целом путу од Подгорице до Рудог, а њихови знатни делови и од Рудог до Добоја.

Док смо се окупљали око Подгорице за даљи покрет, главни штаб се налазио у Горици, а Лакићев одред у селу Голубовци. Зета је вероватно најбогатији црногорски крај, но терет који је тада примила на своја већ повијена леђа – прехрана војске и народа – био је претежак. Пад Цетиња, лоше вести са свих страна, радио из Лондона који објављује свакојаке бајке које нисмо могли демантовати, величање Тита као новог „националног хероја“ – све заједно је поражавајуће утицало на негдашње народно расположење и борбени елан.

Под притиском преоптерећеног народа, командант Зете, капетан Филип Пракић, позвао је тада на договор све одборнике, кметове и виђене грађане. На тој конференцији донета је одлука да се подручје Зете растерети распоредом избеглица и војске по крајњој линији. Команда је одмах схватила оправданост апела и потребу за растерећењем територије те је знатан део војске пребацила на подручје Толоша и Косовског луга, ишчекујући одлуку о покрету преко Босне или преко Албаније.

Жалбе Зећана нису престајале јер су покренуте масе угрожавале и њихово снабдевање храном, због чега је Дракић често долазио код Лалића. Као тежак рањеник, Лалић је још био

под надзором лекара Бабовића и Лаиновића. Из таквог стања произашла је још једна немила трагедија због које ће, неколико дана пре нашег покрета ка Босни, бити сахрањен несрећни капетан Дракић. Око десет сати изјутра последње недеље новембра у наш штаб дотрчао је Вукман Кићовић, командант једног батаљона Андријевичке бригаде. Скоро панично је рапортирао: „Ево вам пиштољ којим је капетан Дракић покушао да ме убије. Пиштољ сам му из руке отео, али он је у стању да направи неко зло, које може тешко да завади Зећане и Васојевиће.” Лалић је одговорио Кићовићу да се смири и да ће он заједно с Дракићем, као својим пријатељем, све расветлити. Мени је затим наредио да по Дракића пошаљем два војника. У дворишту сам нашао два младића од шеснаестак година, од којих је један био мој брат. Пошли су по капетана Дракића, чији штаб је такође био у Голубовцима, недалеко од нашег. После два минута из штаба се вратио и Кићовић. Када су се срели на путу, младићи су га замолили да им покаже кућу у којој могу наћи Дракића. Док им је Кићовић објашњавао где се налази кућа, наишао је Дракић у друштву две жене. Кад је угледао Кићовића, који га је „осрамотио” одузимањем пиштоља, почео је безглаво и неурачунљиво да пуца из другог револвера или пиштоља. Кићовића је погодио у доњу вилицу, младића Мишу испод грудног коша, а остали куршуми су испромашивали. Док је Дракић у руци витлао оружјем, два младића, у одбрани сопственог живота, употребили су своје пушке. Тако је Дракић, погођен у срце, пао на земљу.

Чим су младићи донели ту вест у наш штаб, Лалић је послао хитан извештај о трагичном догађају свом команданту војводи Ђуришићу. Непосредно затим, из главног штаба су дошли војвода Ђуришић, председник Покрајинског националног комитета Саво Вулетић, члан тог комитета др Никола Јерговић, судски референт др Илија Вујовић, просветни инспектор др Милорад Шошкић, као и истражни судија Милован Бабић. Око њих су се створили сви очевици, чије сам присуство ја обезбедио. Први је саслушан Кићовић: претходног дана он је оставио своје панталоне ради оправке. Тог несрећног дана, када је

дошао по њих, закуцао је на суседна, погрешна врата. На њима се појавио капетан Дракић, који је Кићовића с упереним пиштољем упитао шта ту тражи. Своје питање је изговорио уз тешке псовке, какве у Црној Гори нису уобичајене. Дошло је до отимања око пиштоља. Затим је Кићовић крајње узрујан упао у штаб, како је већ наведено. Саслушана су и оба војника, као и сви остали очевици, заједно с онима који су били у Дракићевом друштву.

Сутрадан је суд изрекао пресуду да је убиство извршено у одбрани, која је била оправдана и нужна, и да је целу несрећу проузроковао плаховити и преосетљиви капетан Дракић. Ненадну смрт тог елитног борца и официра сви смо ожалили. Тај трагични случај уносим у опис наших последњих дана ради сузбијања злонамерних коментара оних необавештених, који желе истини да прикаче и неки племенски карактер. Догађај је вредан помена и ради илустрације наших тешкоћа и трагедија у данима када смо се растављали са својом светом и крвљу окупаном крајином, као и са свим нашим негдашњим надама... Али се не растависмо са нашим вечитим идеалима, које и данас у срцу носимо.

Урош Зоњић

ГЛАСНИК СИКД „ЊЕГОШ”,
број 31 / децембар 1973.